

NIEUWJAARSTOESPRAAK PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM

15 JANUARI 2010

Dames en heren,

Ik wil beginnen met het afleggen van een korte verklaring. Het is een eerste reactie op het rapport dat wij vanmorgen in ontvangst mochten nemen. Een uitgebreidere beschouwing mag u op afzienbare tijd van ons verwachten, waarbij de conclusies van het rapport leidend zullen zijn. Wij zijn de opstellers van het rapport *Management en Levensbeschouwing in Nederland*, de heren Van den Belt en Moret dankbaar voor het vele door hen verzette werk. De conclusie dat protestantse managers minder mensgericht en invoelend zijn dan niet-gelovige en katholieke is hard en wordt door ons niet gedeeld. Met de nu bekende feiten en beschouwingen, die al enige dagen in de pers circuleren, kan men wellicht concluderen dat een protestants manager zijn geloof slechts in de kerk beleeft, maar wij staan nog steeds achter de destijds genomen beslissingen. Daarbij wil ik aantekenen dat deze mening onderschreven wordt door het gehele moderamen. Tot zover deze verklaring.

Zusters en broeders, gasten,

Toen het politieke landschap in Nederland enigszins in verval raakte en de wandelaar door de balken het bos niet meer zag, lag er een prachtige kans voor wetenschap en commercie om de dwalende bij te staan. Er werden kieswijzers en stemwijzers bedacht. U vult een aantal zorgvuldig geleide meerkeuzevragen in en de computer meldt de voor u meest geschikte keuze. Daar het primaat van richting geven van oorsprong bij kerk of zo u wilt religie ligt, kwam een Nederlands dagblad al snel met de Relitest. U liet bepalen welke levensbeschouwing het best bij u past. Ook werd u het afgelopen jaar uitgenodigd uw Calvinfactor te laten bepalen en enige weken geleden ging onze eigen Kerk u voor in de kersttest. Dat geconstateerd hebbend voel ik mij volledig gelegitimeerd vanavond uw PKA factor te gaan bepalen en daar enige conclusies aan te verbinden. U hoeft slechts enkele vragen te beantwoorden en het oordeel volgt vanzelf.

*Vraag 1. Zet in de volgorde van bouwjaar: Westerkerk, Noorderkerk, Zuiderkerk en Oosterkerk.
a. WOZN, b. OWZO, c. NOWZ d. ZNWO*

Ja, hebt u het opgelost? Het juiste antwoord is : Zuiderkerk, Noorderkerk, Westerkerk, Oosterkerk. En dat levert 4 punten op. De score mag u zelf bijhouden, maar u mag dat ook laten doen door uw naaste. Dat werkt kerkelijk ook heel aardig. Mensen die het gevoel hebben er heel dicht bij te zitten en de moed erin willen houden geven zichzelf 3 punten.

Even dacht u wellicht: Zuiderkerk en Oosterkerk, lang niet van gehoord. Doen die nog mee? Nee! Dat klopt. Het was ver in de vorige eeuw dat deze gebouwen afgestoten werden. Zo doen we het nu niet meer. Terugloop in ledental en financiële middelen dwingt vele gemeenten er toe kerkgebouwen te sluiten. Van Buitenveldert/Amstelveen via Gelderland en Zwolle tot Leeuwarden. In de laatste gemeente werd zelfs besloten, na een inspraakronde voor gemeenteleden, één extra kerkgebouw te sluiten. Vier van de zeven gaan dicht. Dat kan nodig zijn, het blijft triest. Maar gelukkig, zo lezen we in Jesaja 40, hangt de toekomst van de gemeente, van het volk van God, daar niet van af.

Nieuw kerkgebouw Osdorp

Wij doen het anders. Kerkgebouwen sluiten doen we alleen als de wijkgemeente daartoe besluit. Bij voorbeeld door samenvoeging van twee kernen of twee wijken. Sterker, we bouwen zelfs nieuw. Afgelopen zondag is deze kerk van de wijkgemeente Osdorp-Sloten geopend. We zijn met hen blij en dankbaar dat zoiets kan. Ik wil de gemeente feliciteren met dit fraaie gebouw en allen die bij het tot

stand komen van dit project een rol gespeeld hebben bijzonder bedanken voor hun bijdrage. Vanzelfsprekend groeien ook bij ons de bomen even niet tot in de hemel. De financiële crisis heeft pittige gevolgen. Dat brengt mij bij vraag twee.

Vraag 2. Wat is het door de penningmeester begrote tekort voor 2010?

*a. 1.3 miljoen, b. 1.4 miljoen, c. 1.7 miljoen, d. 2.1 miljoen
(4 punten voor antwoord b. De 3 punten is uw eigen keuze)*

Hoewel schrikbarende bedragen, ze vallen in het niets bij de 400 miljoen die volgens onderzoek van het bureau Kaski de verzamelde protestantse en katholieke kerken jaarlijks op sociaal en cultureel gebied aan ons land bijdragen.

De gemeenteraad van Amsterdam zou wel eens hard op haar stemgedrag kunnen terugkomen als men zich realiseert wat de consequenties zouden kunnen zijn van het uitsluiten van Christelijke organisaties voor werkzaamheden ten behoeve van de Amsterdammers. Gelukkig heeft het College van B & W onder aanvoering van Burgemeester Cohen daar een wat genuanceerdere kijk op. Dat is nodig ook in een stad waarin een tramconducteur op zijn kleding geen kruisje meer mag dragen. Hoe wel, in deze onzekere tijden van een boer onder de stad om vanuit Noord uit te komen in Zuid, van opstappende burgemeesters, op de rand balancerende kabinetten, aanvallen op kerken in Pakistan, Maleisië of Egypte, kan ik me voorstellen dat, als wij straks de tram in moeten via de bodyscan, een kruisje wel erg kan ophouden.

Is er dan niets om naar uit te kijken? Dat hangt van uw perspectief af: 2010, het jaar van de tijger, de biodiversiteit en het scharrelvlees. Prachtig voor de dieren, maar neem nou eens de koe. Vorige week in de krant: Veearts past plastische chirurgie toe om de uier van de koe passend te maken voor de melkrobot. Hoe kun je een dergelijk beest, waar de veearts soms tot de oksel toe naar binnen dringt, het laatste restje eigenwaarde ontnemen door haar uier te verbouwen? Ik ben van mening dat de boer zijn werk moet doen. Maar ja, die zoekt op televisie een vrouw.

Nieuw blad: Kerk in Mokum

Overigens een mooi gebaar dat de burgemeester op de cover wilde staan van onze nieuwe magazine, *Kerk in Mokum*. Vijf keer per jaar in grote omvang en vijf keer in beperkte omvang beschikbaar voor iedereen die betrokken is bij de kerk. Maar ook te vinden op allerlei plaatsen in de stad. Een blad om trots op te zijn. Graag wil ik hier mijn dank uitspreken aan alle medewerkers van *Horizon*, ons lijfblad dat vele jaren het wel en wee van de kerk in Amsterdam heeft gevolgd. Hulde voor hun inzet en bijdragen. Daarom vraag 3.

Vraag 3. Hoeveel jaargangen telde Horizon.

a. 7, b. 12, c. 17, d. 21 (het juiste antwoord: c. 17)

Ik zie ik zie wie jij niet ziet

Terecht spreekt Cohen ons aan op onze rol in het maatschappelijk debat. Ik heb daar vorig jaar al voor gepleit, maar dat proces staat nog in de kinderschoenen. Zijn we al in gesprek over het nieuwe Kairosdocument of zijn we nog bezig met het verwerken van de keuze van de PKN om geen document over sex te laten verschijnen. Of wachten we op de Synode van Dordrecht? Bijna 400 jaar na de vorige?

Wellicht moet het dan niet over leerregels gaan maar over de praktijk van de gelovige. Waar laten we onze stem horen? Het onrecht en het ongeluk van de wereld is voortdurend om ons heen. Volgens mij hebben we daar, met de boodschap die we vinden in het Woord van God, een mening over. In ieder geval, in Jezus leven, een voorbeeld van een andere manier van samenleven. En er ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de naaste. Van een onderdak voor de dakloze die zelfs met dit weer de rust niet binnen kan vinden tot de slachtoffers van het drama op Haïti. Op voorstel van

de Kerngroep Diaconie hebben we een sterk jaarthema dat allerlei mogelijkheden biedt op een nieuwe manier aandacht te vragen voor mensen die vaak over het hoofd gezien worden.

Vraag 4. Hoe luidt dat diaconale jaarthema?

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet?

Ik zie, ik zie wie jij niet ziet?

Ik zie, ik zie dat jij niets ziet?

Ik zie, ik zie, de Barmhartige Samaritaan (het juiste antwoord: b.)

Dit thema vraagt onze aandacht. Zeker in crisistijd. Vroeger ging bij de aanschaf van nieuw meubilair het oude naar de Kringloopwinkel. Minder draagkrachtigen, ik herinner mij mijn studententijd, konden daar goed terecht. En nu? "Ach", zei mijn collega, "Ik heb het aangeboden op Marktplaats. En daar heb ik er nog een mooi prijsje voor gekregen." Verschillende kerkgenootschappen gaan dit jaar nieuw onderzoek doen naar stille armoede. Terecht naar mijn idee.

Van toneel tot kerkbalans

Terugkijkend op het afgelopen jaar kunnen we vaststellen dat de Protestantse Kerk zich in Amsterdam meer en meer profileert. Van Toneel in Noord tot theater aan de Zuidas. Van sterke wijkprojecten in west tot nieuwe missionaire plannen voor IJburg en de Rivierenbuurt. Van Leken die Preken tot de komst van een Visser in de Jordaan. We werken in de Hof van Heden. We zetten kerken in de mist of juist in het Licht. En ze worden gerenoveerd. Het zijn de plaatsen waar we samenkomen, waar God te vinden is, waar we van houden.

Sir John Betjeman heeft in zijn gedicht 'Verses Turned...' dat prachtig romantisch neergezet. Ik lees u graag de eerste en de laatste strofe.

Across the wet November night

The church is bright with candlelight

And waiting Evensong

A single bell with plaintive strokes

Pleads louder than the stirring oaks

The leafless lanes along.

And must that plaintive bell in vain

Plead loud along the dripping lane?

And must the building fall?

Not while we love the church and live

And of our charity will give

Our much, our more, our all.

Binnenkort start de actie Kerkbalans. We hopen ook in deze tijd op een goed resultaat.

Hoop! Als er één emotie is waar je blij van wordt voordat je reden hebt om blij te zijn, is dat hoop. Vast staat wel dat we niet kunnen werken aan de toekomst van Gods rijk zonder mensen. We zijn dankbaar voor de inzet van allen die bij de kerk betrokken zijn. Vrijwilligers en betaalde krachten. Dat brengt me bij vraag 5.

Vraag 5. Zet in de volgorde van bouwjaar de dominees: Scholten, Holwerda, Reefhuis en Dijk.

(het juiste antwoord is: R, D, H, S)

Predikanten

Op de nieuwe website www.domineeworden.nl staat onder meer: dominee zijn is zowel aantrekkelijk als zwaar werk. Het vraagt om studie, roeping, wijding aan God, communicatieve

eigenschappen en leiderschap. Hoewel dat laatste woord na het rapport van Van der Belt en Moret wel geschrapd zal zijn. De rubriek 'Make a preek' doet dan weer een beetje afbreuk aan het geheel. Maar gezien alle uitdagingen waar we voor staan, willen we in Amsterdam in onze predikanten investeren. Dat is nodig omdat er ook altijd weer mensen vertrekken. Zo moeten we a.s. zondag wegens gezondheidsproblemen afscheid nemen van ds. Van de Velden. Dat is zowel voor haar, als voor de wijkgemeente van de Oranjekerk en de Protestantse Kerk Amsterdam een triest moment. Om haar te bedanken is de 40-dagen kalender die al een heel aantal jaren onder haar leiding tot stand komt verwerkt tot een boekje voor de hele Protestantse Kerk Amsterdam. U krijgt het via uw wijkkerk.

Op weg naar een wervende kerk

De afgelopen jaren hebben we gewerkt vanuit het beleidsplan *Op weg naar een wervende kerk*. Dat plan loopt tot en met dit jaar. Er is veel veranderd, veel bereikt en de daling van het ledenaantal is in 2009 gestopt. Dat vraagt een voortzetting met nieuw elan. We werken aan een nieuw beleidskader, waarbij iedereen betrokken zal worden. De nieuwe structuur met de kerngroepen moet dat ondersteunen. We gaan ambities formuleren die er niet om liegen. Te ambitieus? Twee weken geleden deed minister Verburg de treffende uitspraak: "Zorg dat je altijd aan de voorkant van de geit blijft!" En hoewel ik ook niet zou weten wat je aan de achterkant te zoeken hebt, vraagt de uitvoering van deze woorden een attente, proactieve opstelling, met open ogen en zorg naar alle kanten. Ik geloof dat we, als mensen naar Zijn beeld geschapen, de competenties en de plicht hebben om dat te doen. Om Gods liefde ook in de toekomst, voor mensen van nu en later helder te maken.

Het is tijd voor uw score. Bent u goed of goedgelovig? Het zal u tegenvallen, maar niet verbazen, dat in de diversiteit van onze Amsterdamse Kerk plek is voor alle scores. Iedereen is welkom! Vooruit enkele varianten. Van 16 tot 20 punten: u bent geschikt als bestuurder. Binnenkort ontvangt u een uitnodiging. Van 0 tot 3 punten: op dit moment wordt een onderzoek gestart hoe het kan dat u op de gastenlijst geplaatst bent. En tegen mensen die 15 punten hebben (die dus zichzelf op elke vraag bij een fout antwoord toch 3 punten gegeven hebben) zou zeggen: begint u eens met het boek Spreuken of wellicht Job?

Tenslotte: *God is gek*, is de titel van de bijdrage van Kluun aan de maand van de Spiritualiteit. Ik kan me zo'n titel voorstellen. God is bijzonder, verrassend en soms onnavolgbaar voor mensen, maar nooit niet present, niet te ontkennen. Kluun daagt uit, maar beschrijft het onderwerp met liefde. En dan staan ze op een rij. De hoop, het geloof en de liefde. Daar zal het gesprek over gaan. Steeds opnieuw.

Sytze de Vries dichtte:

*Het Licht is uitgezaaid
in ons, opdat wij zullen stralen
In onze liefde wil
het zich in duizendvoud herhalen.
Maak ons tot sterren in de nacht
voor al wie met ons adem halen.*

Mag ik u dat, namens de Algemene Kerkenraad, toewensen voor 2010.

Redmer Kuiken
voorzitter Algemene Kerkenraad Protestantse Kerk Amsterdam